

Norsk Ornitologisk Forening

avd. Aust-Agder

Postboks 249, 4802 Arendal

Bankkonto: 2801 06 78279

www.agderfugl.net

Tidsskriftet *Fugler i Aust-Agder*

NOF

Sandgata 30 B

7012 Trondheim

Arendal 6. september 2012.

Innspill til nasjonal plan for restaurering av våtmarker.

Styret i vår fylkesforening støtter behovet for økt fokus på restaurering av våtmark. Vi har begrenset kunnskap om de aktuelle områdene på listen, men anbefaler at områder som enkelt kan restaureres (der man får mest for pengene) prioriteres. Vi mener at også ikke-vernede områder (både på listen og nye) må inngå i planen for å styrke omfanget av det generelle vernet av denne typen lokaliteter som er under sterkt press fra flere kanter i Norge (gjengroing, ulike næringsinteresser herunder landbruk, boligbygging).

Vårt lokale innspill til våtmarksplanen er området **Saulekilen** (Nedenessaulene) som ligger på kommunegrensa mellom Grimstad og Arendal. Området strekker seg fra sjøkanten innerst i Sømskilen og nordvestover gjennom jordbrukslandskap mot Engene kirke.

I 1978 ble området vurdert da Fylkesmannen i Aust-Agder deltok i utarbeidelsen av Verneplanen for våtmarker. I ettertid har Fylkesmannen flere ganger vurdert en restaurering av lokaliteten, blant annet etter en studietur til Danmark og Vejlene tidlig på 2000-tallet, men de potensielle konfliktene med jordbruksinteressene i området har hemmet videre framdrift. Også private var på banen med et forslag om restaurering av våtmarken og tilrettelegging for allmennheten, men de øvrige delene av konseptet som innebar utbygging av deler av området ble av forvaltningen vurdert til å innebære for store inngrep.

Området nær sjøen domineres av takerør som vokser i og ved næringsrikt brakkvann, mens det innenfor er et vidstrakt jordbrukslandskap. Allerede tidlig på 1970-tallet ble det gjort

registreringer som dokumenterte at både takrørskogen og de nærliggende jordbruksområdene som jevnlig ble oversvømt vår og høst, hadde viktige funksjoner for fugl. Det er dokumentert både store arts- og individantall i området og også en god del sjeldenheter.

Diker og pumpehus ble etablert i 1950 for å drenere jordbruksarealene. Pumpehuset ble restaurert rundt 1985, og vannstanden ble da senket ytterligere for å hindre oversvømmelser av jordene på innsiden av en opparbeidet jordvoll. I tillegg ble en liten båthavn etablert i 1976, men driften av denne har vist seg vanskelig omgitt som den er av takrør på alle kanter.

Saulekilen ligger i et viktig fugletrekkområde sammen med Sømskilen, Vessøyjordene og Søm-Ruakerkilen, derav kun sistnevnte er vernet som våtmarksområde. Trekkmessig ligger hele dette området svært strategisk til i sjøkanten, men likevel nokså beskyttet. Og i forhold til Skagen i Danmark der mange av trekkfuglene kommer fra om våren, så er Saulekilen og omliggende områder det norske våtmarksområdet som ligger nærmest (ca. 11 mil).

Også som hekkelokalitet og overvintringsområde er Saulekilen et svært viktig område. Under er det nevnt et lite knippe av registrerte arter.

Hekkende: Sørlig gulerle (seinest i 1977), myrsanger, rørsanger, hornugle. Eksempler på arter registrert i hekketida: vaktel, myrrikse, busksanger, gresshoppesanger, rosenfink.

Overvintrende: Dvergdykker, vannrikse, skjeggmeis.

Rastende: De aller fleste norskhekkende andefugler, en rekke trekkende vadefugler og spurvefugler, trekkende kjerrhauker. I 1988 ble 2962 trekkende spurvefugler ringmerket, mens tallet var 4000 for perioden 1989-1998 da innsatsen var betydelig lavere hver sesong. Eksempelvis ble nesten 100 myrsangere ringmerket i perioden 1988-1995, de fleste om høsten.

En oversikt over informasjon om Saulekilen og et sammendrag over eldre, ornitologiske funn ved lokaliteten er gjort av Steel og Bengtson (2002), mens nyere funn kan søkes opp på www.artsobservasjoner.no.

Aust-Agder har svært få gode våtmarker og i et regionalt perspektiv er det derfor viktig å ta vare på og om mulig utbedre de beste man har i denne delen av landet. I Sverige og Danmark

er det stort fokus på å tilbakeføre jordbruksarealer som tidligere har vært våtmarker til sin opprinnelige tilstand. Slike arealer finnes det i Saulekilen. Etablering av et par dammer i området etter ”Hedmarkskonseptet” kan løfte området til et våtmarksreservat av nasjonal verdi.

På tross av de inngrep som er gjort for å senke vannstanden kan Saulekilen relativt raskt og med enkle grep tilbakeføres til tilstander tilnærmet lik det den var på 1970-tallet.

Takrørskogen er borte fra områdene innefor pumpehuset og her er det blitt graseng, men takrør vil raskt kunne reetablere seg under gunstige (fuktigere) forhold. I dag ligger for øvrig deler av jordbruksområdene nærmest pumpehuset brakk.

Kilde:

Steel, Christian & Bengtson, Roald. 2002. Fakta om Saulekilen. *Larus marinus* 31: 18-22.

På vegne av styret i NOF avd. Aust-Agder

Jan Helge Kjøstvedt (styremedlem)